

Tijd voor een volgend hoofdstuk

THUISKOMEN IN SLOW MOTION

Floris en Ivar, als Sailors for Sustainability op wereldreis, zeilen vanaf IJsland terug naar huis. Met de eerste herfststorm op de hielen stoppen ze op de Faeröer, de Shetlandeilanden en in Noorwegen. Ruim acht jaar na hun vertrek zien ze het vertrouwde licht van de Brandaris weer opdoemen. Langzaamaan koersen ze richting hun thuishaven en werken intussen aan het vervolg van hun missie.

Tekst en foto's FLORIS VAN HEES en IVAR SMITS

Zelfs vanaf het water is IJsland mooi,” mijmert Floris als hij naar de witte bergen kijkt die de avondzon een geeloranje gloed verlenen. Ivar voelt zich niet helemaal op zijn gemak, maar niet omdat hij Floris een langer verblijf in IJsland heeft ontzegd. Sinds ons vertrek uit Reykjavik zijn we niet veel opgeschoten. Zouden we de Faeröer halen voordat de eerste herfststorm voorbij raast? Of brengt zijn optimistische planning ons in gevaar, zo kort voor het einde van de reis? Het zou voor het eerst zijn. In al die jaren koos Ivar steeds de veiligste optie. Hij vermeed ondiepe of ongemarkeerde wateren, voer liever een paar mijl om. Het weer bepaalde of we langer op dezelfde plek bleven liggen, of juist eerder vertrokken. Het leidde regelmatig tot onenigheid. “nd dat we daardoor dingen misten. Maar ik moest erkennen dat Ivar ons altijd veilig naar de volgende bestemming bracht.”

Vliegende pan

Tot ons beider opluchting neemt de wind 's middags toe en stuiven we met ruime wind op de Faeröer af. We gaan dan wel lekker hard, comfortabel zeilen is anders. De golven

bouwen zich op en regelmatig maakt *Luci* een behoorlijke schuiver. De thermometer haalt de tien graden niet en de lucht is grijs. Een dag later krimpt de wind en krijgen we de golven precies dwars. Eentje geeft ons zo'n harde duw dat de snelkookpan van het fornuis wordt gekatapulteerd. Vloekend schiet Ivar naar binnen. “Waarom heb ik die pan niet eerder op een veilige plek gezet?” In de houten vloer zit een deuk, maar gelukkig is de pan nog heel, met het deksel erop en de hutspot erin.

Schapeneilanden

Na een onrustige nacht waarin we slecht slapen, neemt de wind wat af en verliezen de golven hun witte koppen. Aan boord wordt het eindelijk comfortabeler. Onze stemming verbetert nog meer zodra we steile rotsen zien opdoemen: de Faeröer. Aan de ene kant zijn ze donkergrijs en kaarsrecht, aan de andere lopen ze schuin af en zijn ze knal-groen. Stormvogels omcirkelen ons en een grijze mist hangt tussen de rotsen. Pas als we de sterke stroming mee hebben, wagen we ons tussen twee imposante eilanden door. Draaikolken houden Ivar in opperste concentratie.

“Kijk, schapen!” Floris wijst naar groene weiden met witte stipjes. “Faeröer betekent letterlijk schapeneilanden in het Deens,” weet hij. Gefascineerd volgt hij de gulzige grazers op de steile hellingen voordat hij de zeilen strijkt en stoot-willen aan de reling knoopt. Aan een stevige drijfsteiger in Klaksvík meren we af, blij dat we voor de storm binnen zijn. Een warme douche zou nu fijn zijn, maar die heeft de jachthaven niet. De havenmeester dirigeert ons naar het openbare zwembad, waar we tot onze grote vreugde niet alleen goede douches, maar ook een wellnessruimte aantreffen. In een sauna met uitzicht op een steile, groene heuvel warmen we op en komen we bij van de pittige tocht. Het geschommel en de kou zijn we alweer bijna vergeten.

's Avonds meldt de herfststorm zich met harde windvlagen en luid druppelgeroffel op dek. Terwijl de wind aan het want rukt en *Luci* tegen de steiger drukt, verschuilen wij ons in de kajuit achter onze computerschermen. Pas na twee dagen klaart het op en kunnen we de glooiende omgeving wandelend verkennen. Bontkleurige schapen grazen onverstoorbaar verder terwijl we steeds hoger klimmen.

Vanaf een top bewonderen we de kolossale rotsen die uit de donkerblauwe Atlantische Oceaan oprijzen. Floris gluurt naar de naburige eilanden. Die wil hij het liefst ook bewandelen, maar hij onderkent dat een nieuw weervenster opnieuw het vertreksein geeft.

Noorse zomer

We zetten koers naar de Shetlandeilanden en zien nog geen twee dagen later Unst opdoemen. Het anker valt in Baltasound. De zon schijnt, dus trekken we na aankomst op het noordelijkste eiland van de groep vlug onze wandelschoenen aan. Het voelt vertrouwd. We herkennen het ruige, glooiende landschap en de karakteristieke pony's van ons eerdere bezoek aan de eilanden, alweer acht jaar geleden. Toen hadden we net Scandinavië achter ons gelaten en betraden we een volledig nieuwe omgeving. Hoe anders is het nu. “Ik heb het idee alsof we al bijna thuis zijn.” “Nog even geduld Floris, er komt alweer een volgende depressie aan,” zegt Ivar. Weer cocoonen we in de kajuit terwijl het een paar dagen hard waait en regent. Zodra de zon doorbreekt, lichten we het anker. Nu is de zuidwestkust van Noorwegen ons doel.

Klaksvík van boven.

“Hoeveel van die vrachtschepen zijn afgeladen met spullen die we niet nodig hebben?”

Als we na nog eens twee nachten de kust naderen, kan eindelijk de thermokleding uit. Op weg naar Farsund passeren we idyllische eilandjes met gekleurde vakantiehuisjes. Kinderen in zwembroek spelen op een surfplank. Wat een contrast. Voor het eerst sinds Florida krijgen we een zomers gevoel. We meren af langs een houten gemeentekade en slenteren even later door het pittoreske plaatsje. De gerenoveerde, witte gebouwen, verzorgde straten en vriendelijk groetende Noren wekken herinneringen op aan het begin van onze reis.

Floris: “Toen waren we net vertrokken en was alles nieuw en spannend, weet je nog?”
Ivar: “Ja, het lijkt een eeuwigheid geleden. Sindsdien hebben we zo veel nieuwe plaatsen aangelopen, zo veel gezeild, zo veel gezien. Ergens aankomen voelt nu anders dan toen.”
Floris: “Toch vind ik het speciaal dat we nu weer in Noorwegen zijn. Langzaam wen ik zo aan het idee dat we bijna weer in Nederland zijn.”
Ivar: “Dat zou binnenkort al kunnen gebeuren, als het weerbericht zo blijft.”
Floris: “Daar denk ik nog even niet aan. Laten we hier nog een wandeling langs het fjord maken.”
Ivar: “Lead the way!”

Brandaris in zicht

Het gunstige weerbericht dat Ivar heeft gezien, houdt stand. “Oostenwind in september, daarvan moeten we gebruik maken,” roept hij verheugd en dus zetten we na een kleine week koers naar Terschelling. Onderweg worden we geconfronteerd met de enorme drukte op de

Noordzee. Het barst er van de vissers, tankers, vrachtschepen en windmolenparken waar we omheen moeten slalommen.

Ivar: “Ik vind het lastig.”
Floris: “Dankzij ais is het toch goed te doen?”
Ivar: “Ik bedoel de energietransitie. Het is goed dat we fossiele energie vervangen door hernieuwbare, maar deze grootschalige infrastructuur gebruikt ook veel grondstoffen. We zouden vooral zuiniger moeten omgaan met energie, lijkt me.”
Floris: “En die energie zou zoveel mogelijk lokaal en met de gemeenschap moeten worden opgewekt. Zoals we op Samsø en El Hierro zagen.”

Als we de diepwaterroutes met karavanen grote schepen langs de Nederlandse kust naderen, zucht Ivar opnieuw.

Ivar: “Hoeveel van die vrachtschepen zijn afgeladen met spullen die we niet nodig hebben?”
Floris: “Je valt in herhaling.”
Ivar: “Ik weet het, maar ik moet terugdenken aan onze ontmoeting met Fairtransport. Minder vervoeren, meer lokaal produceren en lekkernijen van ver alleen met mate consumeren.”
Floris: “Dat druist in tegen de dominante ideologie. Net als consuminderen.”
Ivar: “Dat is geen reden om het niet te blijven zeggen.”
Floris: “Klopt. Maar weet waartegen je ageert.”
Ivar: “Daar maak ik me heus geen illusies over, maar ik zie dit wel als een essentieel onderdeel van de oplossing voor de polycrises.”
Floris: “Eens. Maar nu even op die grote schepen letten.”

Kort nadat we de laatste diepwatergeul zijn overgestoken, begint het te schemeren. Plotseling flitst het op de horizon, eens per vijf seconden. “Het licht van de Brandaris!” jubelt Ivar. De vuurtoren was het laatste wat we in 2016 van Nederland zagen. Nu is zijn licht het eerste teken dat we weer op ons thuiswater zijn. Toen vonden we het spannend om een nacht door te varen en ons tempo te laten bepalen door de wind. Nu, ruim 56.000 mijl later, weten we niet beter. Ondanks die routine is Floris opgetogen dat de nacht-

diensten voorbij zijn. Bijna dan, want Terschelling halen we niet meer voor het donker. Het Schuitengat durven we niet aan zonder daglicht en met vallend water. We blijven beiden op om de lange boeienrij naar West-Terschelling te volgen. “Nergens hebben we zo veel tonnen op een rijtje zien liggen als hier in de Slenk,” constateert Floris terwijl hij geconcentreerd alle lichtjes telt om er geen te missen. In de haven is het druk. Zo stil mogelijk meren we af langs een ander jacht. Om drie uur ’s nachts vallen we uitgeput maar tevreden in slaap, in Nederland.

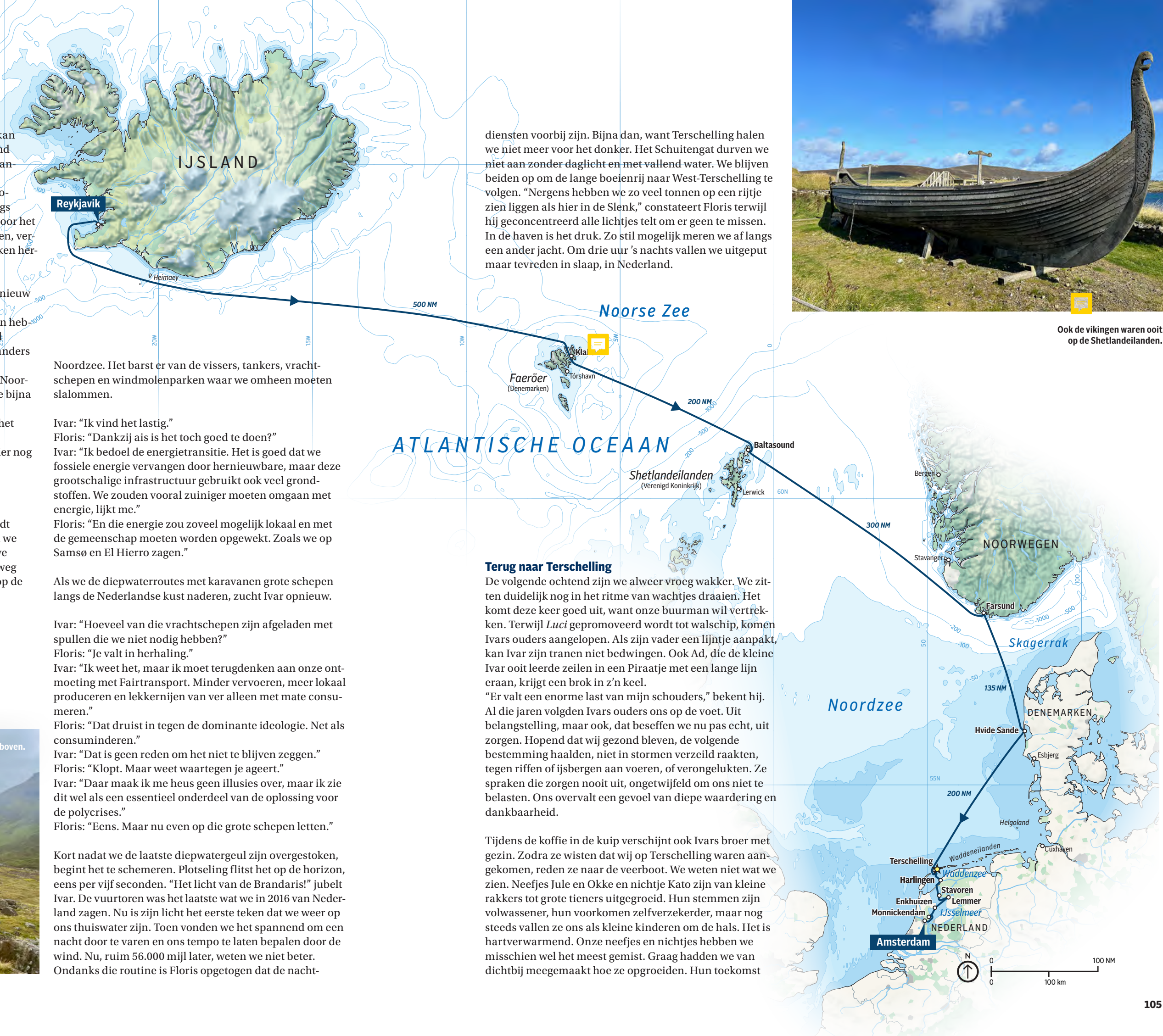
Terug naar Terschelling

De volgende ochtend zijn we alweer vroeg wakker. We zitten duidelijk nog in het ritme van wachtjes draaien. Het komt deze keer goed uit, want onze buurman wil vertrekken. Terwijl Luci gepromoveerd wordt tot walschip, komen Ivars ouders aangelopen. Als zijn vader een lijntje aanpakt, kan Ivar zijn tranen niet bedwingen. Ook Ad, die de kleine Ivar ooit leerde zeilen in een Piraatje met een lange lijn eraan, krijgt een brok in z’n keel. “Er valt een enorme last van mijn schouders,” bekent hij. Al die jaren volgden Ivars ouders ons op de voet. Uit belangstelling, maar ook, dat beseffen we nu pas echt, uit zorgen. Hopend dat wij gezond bleven, de volgende bestemming haalden, niet in stormen verzeild raakten, tegen riffen of ijsbergen aan voeren, of verongelukten. Ze spraken die zorgen nooit uit, ongetwijfeld om ons niet te belasten. Ons overvalt een gevoel van diepe waardering en dankbaarheid.

Tijdens de koffie in de kuip verschijnt ook Ivars broer met gezin. Zodra ze wisten dat wij op Terschelling waren aangekomen, reden ze naar de veerboot. We weten niet wat we zien. Neefjes Jule en Okke en nichtje Kato zijn van kleine rakkers tot grote tieners uitgegroeid. Hun stemmen zijn volwassener, hun voorkomen zelfverzekerder, maar nog steeds vallen ze ons als kleine kinderen om de hals. Het is hartverwarmend. Onze neefjes en nichtjes hebben we misschien wel het meest gemist. Graag hadden we van dichtbij meegemaakt hoe ze opgroeiden. Hun toekomst

Ook de vikingen waren ooit op de Shetlandeilanden.

Aanloop van de Faeröer.

Slecht weer onderweg naar de Faeröer

Aan de steiger in Klaksvik.

Adembenemend uitzicht op de Faeröer.

We liggen weer onder het toezicht van de Brandaris.

Ivar (l) en Floris (r) zijn weer thuis in de Sixhaven.

THUISKOMEN IN SLOW MOTION

ZEILEND NAAR EEN DUURZAME TOEKOMST

Floris van Hees (1978) en Ivar Smits (1974) zegden hun banen op en vertrokken in 2016 uit Amsterdam met hun klassieke, gerenoveerde zeilschip *Lucipara 2*. Ze waren bezorgd over klimaatontwrichting, biodiversiteitsverlies, vervuiling, en toenemende sociale ongelijkheid. Dat de mensheid zich in een ecologische en sociale crisis bevindt en een drastische koerswijziging nodig is, werd hen steeds duidelijker. Maar wat zou die nieuwe koers kunnen zijn? Hun missie werd daarom: als *Sailors for Sustainability* op zoek gaan naar oplossingen die een ecologisch houdbare en sociaal rechtvaardige samenleving dichterbij brengen.

In acht jaar zeilden ze rond de wereld via het wilde Patagonië, het mysterieuze Paaseiland, afgelegen atollen en het koude Groenland. Ze legden ruim 56.000 zeemijlen af en bezochten 38 landen. Onderweg leerden ze hoe mensen hernieuwbare energie opwekken en opslaan, voedsel in harmonie met de natuur kweken, tevreden zijn met minder, ecosystemen herstellen, coöperatief werken en vanuit hun wereldbeeld de natuur en elkaar met respect behandelen. De talloze duurzame oplossingen die ze documenteerden, laten zien dat het ook anders kan.

Floris en Ivar schreven 103 blogs en 22 artikelen voor *Zeilen*. In april 2025 verschijnt hun boek *Overstag – Zeilend naar een duurzame toekomst* bij uitgeverij Hollandia. Hun unieke reisverhaal zit vol verrassende ontdekkingen, bewustwording, spannende zeilavonturen, persoonlijke transformatie, duurzaamheid en hoop. Bovenal is het een inspiratiebron voor de koers van de mensheid als geheel en biedt het concrete oplossingen voor iedereen die een steentje wil bijdragen aan een duurzame toekomst.

Overstag. Zeilend naar een duurzame toekomst
Floris van Hees en Ivar Smits
 Uitgeverij Hollandia, verschijning 30 april
 ISBN 9789064107986, € 29,99

“Toen ik wakker werd, besepte ik ineens dat onze zeilreis nu echt voorbij is”

hielden we steeds voor ogen als we er even doorheen zaten. Uren zitten we in de kuip te praten, lachen en eten. De sfeer is als vanouds, bijna alsof we niet zijn weg-geweest.

Ook de volgende dag laat de Nederlandse nazomer zich van zijn beste kant zien. We kopen tweedehands fietsen en peddelen even later door de heerlijk geurende dennenbossen van Terschelling. We wandelen over vertrouwde schelpenpaden, slenteren door het historische centrum van West en kopen ijsjes naast de Brandaris. 's Middags nassen we nacho's met uitzicht over het Groene Strand. Ivar drinkt zijn eerste herfstbobbier met een brede grijns op zijn gezicht. “De familie dichtbij, de duinen, terrasjes, borrels. Daar kan geen ander land tegenop,” verklaart Ivar.

Hartverwarmende drukte

We sjoeren onze fietsen vast op dek en zeilen in dagtochten verder. Floris' moeder en partner komen naar Harlingen met een pakket vol Nederlandse lekkernijen. Zowel Floris als zijn moeder schieten vol als zij haar zelfgebakken,

Zeilend over het sportfondsenbad IJsselmeer.

hartvormige kruidkoek aansnijdt. Marianne had het de afgelopen jaren misschien wel het zwaarst van iedereen. Bij elke langere tocht van ons maakte ze zich zorgen, sliep ze niet goed. Ze leefde mee als het tegenzat, steunde ons waar het kon. Ze miste ons enorm, zoals ze ons bij elke gelegenheid liet weten. Floris had soms moeite om daarmee om te gaan, maar hij weet dat er niets dan liefde achter schuilging.

Via vrienden in Stavoren varen we verder naar vrienden in Lemmer. “Het IJsselmeer lijkt wel een sportfondsenbad,” grapt Ivar als we weer een paar uur op het water zijn. “Grote drukte, overal boeien, een badmeester die elk uur de bijzonderheden omroept, een hulpdienst stand-by. En je bent zo aan de overkant,” lacht hij. Vrienden komen langs met kinderen die nog niet eens geboren waren toen we vertrokken. De gezelligheid gaat vrolijk door in Enkhuizen en Monnickendam. Elke avond zien we oude en nieuwe vrienden en worden we verwend met borrels en etentjes.

Thuis!

Ook onze terugkeer in de Amsterdamse Sixhaven voelt als een warm bad. Familie en vrienden verwelkomen ons op dezelfde plek als waar we afscheid namen. De hele middag omhelzen we, zoenen we en lachen we met hen. We worden toegezongen door dezelfde gelegenhedenband als in 2016, nu met hun kinderen erbij die eigen instrumenten spelen of luidkeels meezingen. We komen tijd tekort om iedereen te spreken en beloven talloze keren om snel weer af te spreken.

De volgende ochtend zijn we weer alleen. Ivar ruimt alle landenvlaggetjes op die we voor de gelegenheid aan elkaar hadden geknoopt en in de mast hadden gehesen. *Luci* is nu weer gewoon een zeilboot zoals alle andere in de haven. “Toen ik wakker werd, besepte ik ineens dat onze zeilreis nu echt voorbij is,” zegt Floris ietwat onthutst. “Acht jaar lang waren we steeds onderweg. Overal waren we tijdelijk. Constant dachten we aan de volgende bestemming, de volgende duurzame oplossing om te documenteren. Vind jij het ook raar dat dat nu voorbij is?” “De wereldreis is voorbij, maar de missie niet,” antwoordt Ivar nuchter. “Nu is het tijd voor het volgende hoofdstuk: mensen inspireren met wat we hebben meegemaakt!”